

Натолока Ю.В.

студентка,

Університет митної справи та фінансів

ВИКОНАВЧА ВЛАДА ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Поняття «державне управління» вживається в різних значеннях. Державне управління розглядається як цілісна сфера діяльності державної влади, всіх її гілок, всіх її органів, усіх посадових осіб, тобто як реалізація державної влади в усіх її формах і методах.

Одні державні органи мають власне владні, вирішальні повноваження (наприклад, парламент чи міністр).

Інші органи та посадові особи мають лише консультативні повноваження (наприклад, Економічна і соціальна рада у Франції, передбачений Конституцією), треті займаються перевіркою дотримання законів, контролем (наприклад, уповноважений з прав людини), спостереженням за виконанням (Рахункова палата).

Органи подібного роду, скоріше, беруть участь у державному управлінні, але участь – теж спосіб управління.

Прийняті ними правові акти з ряду питань можуть поширюватися на фізичних і юридичних осіб держав-членів або відповідні норми повинні бути включені у власне право таких держав. Європейський суд з прав людини після особливих процедур може приймати рішення, які зобов'язують держави вжити певні дії з метою дотримання прав людини.

Структура державного апарату залежить, по-перше, від того чи іншого підходу до організації державної влади (єдність, поділ, субсидіарність), по-друге, від політико-територіальної організації держави. Говорячи про державному апараті, важливо розрізняти посадових осіб та органи, що здійснюють владу.

Виконавча влада організована по-різному. У деяких країнах за конституцією вона належить монарху, але на ділі в парламентарних монархіях (Великобританія, Японія та ін.) він влади не має. Державний апарат в таких країнах фактично очолює уряд. У дуалістичних монархіях монарх реально управляє країною (Непал, Йорданія та ін.), а в абсолютних монархіях (Саудівська Аравія, Оман та ін.) в руках монарха знаходиться вся повнота влади.

У республіках виконавча влада зазвичай належить президенту, за знову-таки її реальне здійснення залежить від форми правління. У президентських республіках (Бразилія, США, Єгипет та ін.) президент одночасно є главою держави і главою виконавчої влади. Він очолює державний апарат, делегуючи міністрам ті чи інші повноваження, а ті в свою чергу делегують їх нижчестоящим державним службовцям.

Уряду як колегіального органу в президентських республіках зазвичай немає, а якщо воно є (Єгипет та ін.), то прем'єр-міністр, який призначається і зміщується президентом без відома парламенту, є лише так званим адміністративним прем'єром. Він діє за дорученнями президента, а фактичним главою уряду залишається президент. У парламентарних республіках, наприклад, в Індії чи Німеччині, державний апарат очолює уряд, точніше, прем'єр-міністр.

Норми конституцій, що надають широкі повноваження президентам, парируються іншими нормами тих же конституцій, згідно з якими президент повинен діяти тільки за порадою уряду, і всі його акти є недійсними, якщо на них немає дублюючої підпису прем'єр-міністра (правило контраcігнатури). У напівпрезидентських республіках інша ситуація. Буває, що існує «двоглова» виконавча влада – вона належить і президенту, і уряду (Франція та ін.)

Але у Франції у разі «розділеного правління» (коли президент – лідер однієї партії, а більшість в нижній палаті парламенту належить іншій або коаліції інших партій) президент фактично позбавляється частини своїх повноважень, хоча він як і раніше є главою цивільної та військової адміністрації.

Підводячи підсумок можна сказати, що виконавча влада як форма реалізації державного управління є важливою гілкою влади, на яку покладено функцію виконання. По відношенню до інших гілок влади має самостійність та виконує важливу роль в ефективному втіленню нормативно-правових актів держави і контроль за втіленням реформ.

Більшість перетворень в державі зазвичай починаються саме з реформування виконавчої гілки, що і підштовхує науковців все частіше звертатись до ролі та місця виконавчої влади в системі державної влади.

Список використаних джерел:

1. Алебастрова І.А. Конституційне право зарубіжних країн. – М.: Юрайт-М, 2001. – 640 с.
2. Арановський К.В. Державне право зарубіжних країн. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 488 с.
3. Зеркин Д.П., Ігнатов В.Г. Основи теорії державного управління. – Ростов-на-Дону: МарТ, 2000. – 448 с.
4. Конституційне право зарубіжних країн / За ред. М.В. Баглая, Ю.І. Лейбо, Л.М. Ентіна. – М.: НОРМА, 2000. – 832 с.
5. Мішин А.О. Конституційне право зарубіжних країн. – М.: Білі альви, 1998. – 456 с.
6. Чиркин В.Є. Основи порівняльного державознавства. – М.: Артикул, 1997. – 352 с.
7. Чиркин В.Є. Державне управління. – М.: МАУП, 2001. – 320 с.